

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

Північноукраїнський інститут імені Героїв Крут

МАУП
Кафедра Психології

Затверджено
Директор Північноукраїнського
інституту ім. Героїв Крут
Віталій ГОЛІЦЬ
код 22612966
"28" 2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
Психології
Протокол № 1 від 28.08.2025 р.
В.о. завідувача кафедри

Олег МАКЛЮК

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

спеціальності:

053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня:

Магістр

(назва освітнього рівня)

освітньої програми:

«Психологія»

(назва освітньої програми)

спеціалізації:

-

(за наявності)

(назва спеціалізації)

Розробник (-и) си́лабусу навчальної дисципліни:
Маклюк О. В., старший викладач кафедри Психології

Викладач:
Маклюк О. В., старший викладач кафедри Психології

Си́лабус розглянуто на засіданні кафедри Психології
Протокол № 1 від 28.08.2025 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Етика професійної діяльності
Шифр та назва спеціальності	053 Психологія
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредитів/120 год. Лекції: 34 год. Практичні заняття: 16 год. Самостійна робота: 70 год.
Термін вивчення дисципліни	I семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	https://chern.maup.com.ua/silabusi-obov-jazkovih-navchalnih-disciplin-psihologija-drugij-magisterskij-riven/

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація. Комунікація.

П.І.Б. викладача	Маклюк Олег Володимирович
Науковий ступінь	-
Вчене звання	-
Посада	старший викладач кафедри Психології
Дисципліни, які викладає НПП	Етика професійної діяльності
Напрями наукових досліджень	Психологія, Економіка, Державне управління
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: 0000-0002-7429-692X Профіль Google Академія: https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=H6hgQv0AAAAJ
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	olegmakluk77@gmail.com
Контактний тел.	+380730966541
Портфоліо викладача на сайті кафедри	https://chern.maup.com.ua/wp-content/uploads/2024/02/2024_makljuk-o.v.-portfolio-maup-1.pdf

1. Структура курсу

1.1 Анотація курсу

Курс «Етика професійної діяльності» є невід'ємною частиною підготовки фахівців спеціальності 053 «Психологія». Цей курс сприятиме підвищенню

етичних норм в професійній діяльності, наукової підготовки фахівця-психолога, його дослідницької компетентності. Глибоке засвоєння змісту курсу є важливим чинником підготовки психологів до ефективного здійснення магістерського дослідження.

1.2 Предмет вивчення курсу: етичні засади, моральні дилеми, професійна відповідальність і стандарти поведінки, що забезпечують гуманістичну спрямованість психологічної практики.

1.3 Мета курсу: формування у здобувачів вищої освіти професійної етичної свідомості, моральної культури, почуття відповідальності та здатності діяти відповідно до норм етичного кодексу психолога. Метою курсу є розвиток умінь розпізнавати, аналізувати та вирішувати етичні проблеми, що виникають у професійній діяльності, дотримуючись принципів поваги до особистості, конфіденційності, неупередженості та професійної компетентності.

Академічна доброчесність. У своїй діяльності з реалізації державної політики у сфері якості освіти дотримуватись зазначених в «Кодексі академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» основних принципів та фундаментальних цінностей академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

Завдання:

- сформувати уявлення про роль і місце академічної доброчесності у науковій і освітній діяльності;

- ознайомити аспірантів із нормативно-правовою базою з проблем дотримання норм академічної доброчесності;

- сформувати уміння застосовувати отримані знання зі сфери академічної доброчесності у науково-дослідній роботі;

- сприяти формуванню навичок коректної роботи з джерелами інформації та адекватного покликання на них у процесі наукового дослідження;

- надати інформацію про механізми контролю за дотриманням принципів та правил академічної культури й чесності.

1.4 Завдання навчальної дисципліни:

- засвоєння основних понять і категорій професійної етики психолога;

- вивчення структури та змісту Етичного кодексу психолога;

- формування навичок етичного мислення й моральної рефлексії в професійних ситуаціях;

- оволодіння етичними нормами взаємодії у системі «психолог – клієнт – суспільство»;

- розвиток здатності приймати етично обґрунтовані рішення в умовах професійних конфліктів;

- виховання професійної відповідальності, толерантності та гуманістичного ставлення до людини як головної цінності психологічної практики.

1.5 Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити:

Для вивчення курсу здобувачі вищої освіти потребують базових знань з нормативних дисциплін достатніх для сприйняття категоріального апарату соціально-психологічної реабілітації.

Постреквізити:

OK10 Переддипломна практика

1.6 Програмні компетентності (загальні (ЗК); спеціальні (СК)):

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

1.7 Очікувані програмні результати навчання (ПРН).

ПРН2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади професійної етики психолога

Тема 1. Предмет, завдання та структура етики професійної діяльності психолога.

Тема 2. Мораль, моральність і професійна етика: взаємозв'язок і відмінності.

Тема 3. Етика як наука і практичний регулятор поведінки психолога.

Тема 4. Професійна свідомість і моральна культура психолога.

Тема 5. Етичні принципи професії психолога: гуманізм, повага до гідності, конфіденційність, неупередженість, відповідальність.

Тема 6. Етичні кодекси психолога: міжнародні стандарти (АРА, EFPA) та національні особливості.

Тема 7. Етичні вимоги до науково-дослідної діяльності психолога. Академічна доброчесність і наукова етика.

Тема 8. Проблема професійної відповідальності та меж компетентності психолога.

Тема 9. Етичні аспекти саморефлексії, профілактики професійного вигорання та збереження психологічного здоров'я фахівця

Змістовний модуль 2. Етичні норми взаємодії психолога в професійній діяльності

Тема 10. Етика професійного спілкування психолога з клієнтом: довіра, емпатія, коректність, нейтральність.

Тема 11. Етичні аспекти психологічного консультування, психотерапії та діагностики.

Тема 12. Конфіденційність і межі розкриття інформації: етичні дилеми в роботі психолога.

Тема 13. Етика взаємодії психолога з дітьми, підлітками та вразливими категоріями клієнтів.

Тема 14. Етичні проблеми у роботі організаційного та освітнього психолога.

Тема 15. Етична взаємодія у команді: професійна субординація, колегіальність і партнерство.

Тема 16. Етика психолога у кризових, екстремальних та медичних умовах.

Тема 17. Етичні дилеми та шляхи їх вирішення у практичній діяльності психолога (аналіз кейсів, етичні комітети, моделі прийняття рішень).

3. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Для забезпечення якісного опанування змісту навчальної дисципліни «Етика професійної діяльності» та ефективного виконання практичних і самостійних завдань здобувачами освіти використовуються такі технічні засоби та програмне забезпечення:

мультимедійне обладнання (проектор, інтерактивна дошка, динаміки) для презентації навчального матеріалу;

програмне забезпечення загального призначення: Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint).

Платформи для дистанційного навчання та комунікації:

Zoom / Google Meet / Microsoft Teams – для участі в онлайн-лекціях, супервізіях і обговореннях;

Moodle – для організації навчального процесу, виконання та оцінювання завдань.

Психологічні онлайн-сервіси та цифрові ресурси (за темою дослідження):

Google Forms — для створення анкет та психодіагностичних інструментів;

Доступ до електронних бібліотек та наукометричних баз: Google Scholar, ResearchGate, електронні ресурси закладу вищої освіти.

4. Форми і методи навчання

Основними видами навчальних аудиторних занять є лекції, семінарські заняття, практичні заняття, проведення модульних контрольних робіт, консультації.

При викладанні *лекційного матеріалу* передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-дискусії, лекції-аналіз конкретної ситуації.

Лекція-дискусія - метод групового обговорення проблеми з метою з'ясування істини шляхом зіставлення різних думок, способ організації спільної діяльності з метою інтенсифікації процесу ухвалення рішення в групі.

Лекція-аналіз конкретної ситуації нагадує лекцію-дискусію: на обговорення викладач виносить не питання, а конкретну ситуацію (т. зв. мікроситуації, які демонструються аудиторії усно або у вигляді відео-запису тощо). Викладач активізує діалог за допомогою спеціально спрямованих запитань, підказок, зіставленням різних поглядів, а іноді й їх зіткненням.

Семінарські/практичні заняття присвячуються виконанню кейсів, розгляду конкретних ситуацій, роботі в командах (малих групах) з презентацією результатів (у тому числі із застосуванням рольових ігор з демонстрацією набутих навичок).

Ви працюєте з інформацією вдома, зокрема з використанням мережі Інтернет (див. *рекомендовану літературу*), під час занять виконуєте усні та письмові завдання, виступаєте з доповідями і презентаціями, підготовленими як групою так і індивідуально, моделюєте поведінку у конкретних професійних ситуаціях. Програмою курсу передбачено такі проекти:

виступ за темою індивідуального завдання у формі презентації або реферату;

виступ-інформування за темами семінарських занять;

семінар з індивідуальною та груповою роботою.

5. Система оцінювання та вимоги (критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують)

Оцінювання знань здійснюється відповідно до:

1. Критеріїв оцінювання знань і умінь студентів у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» https://chern.maup.com.ua/wp-content/doc/4/ocinka_znan.pdf

2. «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» <https://chern.maup.com.ua/wp-content/uploads/2024/03/polozhennja-pro-ocinjuvannja-navchalnih-dosjagnen-zdobuvachiv.pdf>

Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Розрахунок балів (ЗМ1, ЗМ2)

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Максимальна к-сть балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування та робота на семінарських (практичних) заняттях	5	8	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	10	50
Виконання модульної роботи	20	2	40

Виконання ІНДЗ	20	1	20
Екзамен	1		20
Разом:			170
170:100 = 1,7. Здобувач набрав X балів; Розрахунок: X:1,7 = загальна кількість балів			100

5.1 Відвідування та робота на семінарських (практичних) заняттях та критерії їх оцінювання

Під час вивчення курсу виконується *робота на семінарських (практичних) заняттях по кожній з 8 тем.*

Критерії оцінювання:

правильність відповідей – від 0 до 3 балів;

відповідність оформлення практичних робіт вимогам – 2 бали (враховуються лише за умови нарахування балів за правильність відповідей та розрахунків).

Максимальна кількість балів за одну роботу – **5 балів.**

Максимальна кількість балів за семінарські (практичні) заняття по курсу – **40 балів.**

Зміст семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади професійної етики психолога		
1	Семінар 1. Предмет, завдання та структура етики професійної діяльності психолога <i>Мета:</i> сформувати у здобувачів розуміння сутності професійної етики як науки та системи норм поведінки. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Що є предметом і завданнями професійної етики психолога? 2. Які елементи структури професійної етики можна виділити? 3. У чому полягає значення етики для становлення психолога як фахівця? <i>Практичні завдання:</i> 1. Робота в групах: скласти “дерево етики психолога” (основні цінності, норми, принципи). 2. Обговорення етичних порушень у відомих психологічних експериментах (наприклад, експеримент Мілгрема). <i>Форма роботи:</i> дискусія, групова робота, міні-презентації.	0,5
2	Семінар 2. Мораль, моральність і професійна етика: взаємозв'язок і відмінності <i>Мета:</i> усвідомити мораль як основу етичних норм професійної поведінки психолога. <i>Питання для обговорення:</i> 1. У чому полягає різниця між мораллю, моральністю та етикою? 2. Як моральні цінності відображаються у професійній діяльності психолога? 3. Чи може професійна етика суперечити моральним переконанням? <i>Практичні завдання:</i> 1. Аналіз моральних дилем: “Психолог і неправдива інформація клієнта”. 2. Вправа “Моральний компас”: визначення власних етичних орієнтирів. <i>Форма роботи:</i> обговорення кейсів, індивідуальна рефлексія.	0,5
3	Семінар 3. Етика як наука і практичний регулятор поведінки психолога	1

	<i>Мета:</i> розкрити двоїсту природу етики — як теоретичної дисципліни і як практичного механізму регулювання поведінки. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Як наукові принципи етики застосовуються у практиці психолога? 2. Які механізми етичного самоконтролю діють у професії? 3. Етичні норми як форма соціальної відповідальності. <i>Практичні завдання:</i> 1. Розробити власний “кодекс етичної поведінки молодого психолога”. 2. Обговорення ситуації: “Психолог отримує подарунок від клієнта”. <i>Форма роботи:</i> групова дискусія, моделювання ситуацій.	
4	Семінар 4. Професійна свідомість і моральна культура психолога <i>Мета:</i> сформулювати уявлення про структуру та рівні моральної культури психолога. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Що включає поняття “професійна свідомість”? 2. Як розвивається моральна культура спеціаліста? 3. Роль саморефлексії у підтриманні моральної культури. <i>Практичні завдання:</i> 1. Вправа “Дзеркало професіонала”: оцінка власних професійних якостей. 2. Дискусія: “Чи можна бути хорошим психологом без високої моральної культури?” <i>Форма роботи:</i> тренінгові елементи, саморефлексія, обговорення.	1
5	Семінар 5. Етичні принципи професії психолога <i>Мета:</i> засвоїти основні принципи етичної діяльності та навчитися застосовувати їх на практиці. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Як реалізуються принципи гуманізму, гідності, конфіденційності, неупередженості, відповідальності? 2. У яких випадках можливі порушення цих принципів? <i>Практичні завдання:</i> 1. Аналіз 5 міні-кейсів на визначення порушеного принципу. 2. Вправа “Межі довіри”: розгляд ситуацій конфлікту інтересів. <i>Форма роботи:</i> робота в парах, аналіз ситуацій, дискусія.	1
6	Семінар 6. Етичні кодекси психолога: міжнародні стандарти і національні особливості <i>Мета:</i> ознайомити студентів з кодексами АРА, EFPA та Українською спілкою психотерапевтів. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Основні положення міжнародних етичних кодексів. 2. Які відмінності між зарубіжними та українськими стандартами? 3. Роль професійних асоціацій у підтриманні етики. <i>Практичні завдання:</i> 1. Порівняльна таблиця “АРА vs EFPA vs Український кодекс”. 2. Аналіз пункту кодексу, що викликає найбільше суперечок. <i>Форма роботи:</i> групова робота, аналітичне завдання.	1
7	Семінар 7. Етичні вимоги до науково-дослідної діяльності психолога <i>Мета:</i> сформулювати знання про академічну доброчесність і наукову етику. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Які вимоги етики висуваються до дослідника? 2. Порушення академічної доброчесності: приклади. 3. Етичні аспекти експериментів із людьми. <i>Практичні завдання:</i>	1

	1. Аналіз кейсу «Фальсифікація даних у дослідженні». 2. Обговорення: «Чи етично використовувати учасників без повної інформованої згоди?» <i>Форма роботи:</i> дебати, аналітична дискусія.	
8	Семінар 8. Професійна відповідальність і межі компетентності психолога <i>Мета:</i> усвідомити поняття професійної відповідальності та її правові межі. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Як визначається компетентність психолога? 2. У чому полягає відповідальність фахівця перед клієнтом і суспільством? 3. Ризики перевищення професійних повноважень. <i>Практичні завдання:</i> 1. Скласти «карту компетенцій» психолога. 2. Кейс «Клієнт вимагає поради поза компетенцією спеціаліста». <i>Форма роботи:</i> дискусія, груповий аналіз ситуацій.	1
9	Семінар 9. Етичні аспекти саморефлексії, профілактики вигорання та психологічного здоров'я фахівця <i>Мета:</i> розкрити значення саморефлексії у підтриманні професійної етики та психічного здоров'я. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Як етика пов'язана із профілактикою вигорання? 2. Які техніки самопідтримки ефективні для психологів? 3. Межа між професійною емпатією і співзалежністю. <i>Практичні завдання:</i> 1. Тестування «Рівень емоційного вигорання» (за В. Бойком). 2. Вправа «Мій ресурсний простір». <i>Форма роботи:</i> тренінгові вправи, групова дискусія.	1
Змістовний модуль 2. Етичні норми взаємодії психолога в професійній діяльності		
10	Семінар 10. Етика професійного спілкування психолога з клієнтом <i>Мета:</i> навчити студентів етичним формам комунікації з клієнтом. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Як формуються довіра і безпечний простір у роботі з клієнтом? 2. Емпатія та нейтральність: як досягти балансу? 3. Помилки в комунікації, що можуть зашкодити клієнту. <i>Практичні завдання:</i> 1. Рольова гра «Психологічна консультація: клієнт – фахівець». 2. Аналіз записів діалогів з порушенням етичних норм.	1
11	Семінар 11. Етичні аспекти психологічного консультування, психотерапії та діагностики <i>Мета:</i> сформувати вміння розпізнавати етичні ризики у різних формах практики. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Етика збору та зберігання психодіагностичної інформації. 2. Межі терапевтичних відносин. 3. Етична поведінка при груповій роботі. <i>Практичні завдання:</i> 1. Аналіз кейсу «Терапевт і колишній клієнт». 2. Скласти правила етичної поведінки для групової сесії.	1
12	Семінар 12. Конфіденційність і межі розкриття інформації <i>Мета:</i> розглянути поняття «таємниця клієнта» і винятки з цього принципу. <i>Питання для обговорення:</i> 1. У яких випадках психолог може порушити конфіденційність?	1

	2. Етична дилема: клієнт повідомляє про злочин. 3. Як забезпечити безпечне зберігання даних клієнтів? <i>Практичні завдання:</i> 1. Розбір кейсів «конфіденційність vs безпека». 2. Написати фрагмент інформованої згоди клієнта.	
13	Семінар 13. Етика взаємодії з дітьми, підлітками та вразливими категоріями <i>Мета:</i> вивчити особливості етичних підходів у роботі з неповнолітніми. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Особливості отримання згоди від дитини та батьків. 2. Межі автономії дитини у консультації. 3. Як працювати із травматичними темами етично? <i>Практичні завдання:</i> 1. Рольова гра «Психолог і дитина». 2. Аналіз кейсу «Психологічна консультація вразливого клієнта».	1
14	Семінар 14. Етичні проблеми у роботі організаційного та освітнього психолога <i>Мета:</i> сформувати розуміння етики у специфічних сферах психологічної практики. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Етичні аспекти тестування персоналу. 2. Психолог у школі: межі взаємодії з учнем, педагогом, батьками. 3. Конфлікт інтересів в організації. <i>Практичні завдання:</i> 1. Скласти правила етичної поведінки для шкільного психолога. 2. Розібрати кейс «психолог і керівництво підприємства».	1
15	Семінар 15. Етична взаємодія у команді <i>Мета:</i> навчити дотримання етичних норм у професійних колективах. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Принципи колегіальності та субординації. 2. Професійна лояльність і партнерство. 3. Вирішення конфліктів у команді. <i>Практичні завдання:</i> 1. Вправа «Команда без конфліктів». 2. Ситуаційна гра «Розбіжність думок серед колег».	1
16	Семінар 16. Етика психолога у кризових, екстремальних та медичних умовах <i>Мета:</i> розкрити особливості етичної поведінки у надзвичайних ситуаціях. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Які особливості роботи з травмованими клієнтами? 2. Принцип «не нашкодь» у кризовій допомозі. 3. Психолог у медичному закладі: міждисциплінарна етика. <i>Практичні завдання:</i> 1. Аналіз кейсу «Робота з постраждалим після катастрофи». 2. Вправа «Етична поведінка у стані емоційного перевантаження».	1
17	Семінар 17. Етичні дилеми та шляхи їх вирішення у практичній діяльності психолога <i>Мета:</i> навчити розпізнавати й аналізувати складні етичні ситуації. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Алгоритм прийняття етичних рішень. 2. Моделі вирішення дилем (Кітлінг, Рест, Кнапп). 3. Роль етичних комітетів.	1

	<i>Практичні завдання:</i> 1. Розбір трьох кейсів за моделлю етичного рішення. 2. Обговорення «Моя особиста етична дилема».	
Усього за навчальною дисципліною		16

5.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Під час вивчення курсу виконуються завдання для самостійних робіт до кожної з 17 тем.

Критерії оцінювання:

змістовність – 3 бал.

відповідність темі та вимогам оформлення – 2 бал.

Максимальна кількість балів за одиницю самостійної роботи – 5 бали.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу по курсу – 50 балів.

Зміст завдань для самостійної роботи здобувача (СРЗ)

№ з/п	Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти	Форми контролю СРЗ	Обсяг СРЗ (годин)
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади професійної етики психолога			
1	Тема 1. Предмет, завдання та структура етики професійної діяльності психолога Самостійна робота: - Опрацювати наукові джерела щодо предмета та функцій професійної етики. - Підготувати коротке есе (1–2 стор.) на тему: «Етика як основа професійного становлення психолога». - Скласти схему структури етики професійної діяльності психолога.	Презентація результатів	4
2	Тема 2. Мораль, моральність і професійна етика: взаємозв'язок і відмінності Самостійна робота: - Визначити спільне та відмінне між поняттями «мораль», «моральність» і «етика». - Написати аналітичну замітку: «Чому моральні принципи є основою професійної етики психолога?» - Здійснити порівняльний аналіз моральних норм у різних професійних сферах.	Презентація результатів	4
3	Тема 3. Етика як наука і практичний регулятор поведінки психолога Самостійна робота: - Опрацювати літературу про функції етики як науки. - Підготувати приклади ситуацій, де етичні норми виступають регулятором поведінки психолога. - Написати коротке повідомлення (1 стор.): «Роль етичних знань у прийнятті професійних рішень».	Презентація результатів	4
4	Тема 4. Професійна свідомість і моральна культура психолога Самостійна робота: - Проаналізувати складові професійної свідомості психолога	Презентація результатів	4

	(когнітивний, ціннісний, поведінковий компоненти). - Підготувати таблицю «Професійні якості психолога та їхній етичний вимір». - Написати есе: «Моральна культура як ознака зрілості психолога».		
5	Тема 5. Етичні принципи професії психолога: гуманізм, гідність, неупередженість, конфіденційність, відповідальність Самостійна робота: - Знайти приклади практичного застосування основних етичних принципів. - Розробити короткий «кодекс власних професійних цінностей» (до 1 стор.). - Скласти порівняльну таблицю: «Порушення етичних принципів і можливі наслідки для клієнта та фахівця».	Презентація результатів	4
6	Тема 6. Етичні кодекси психолога: міжнародні стандарти (АРА, EFPA) та національні особливості Самостійна робота: - Ознайомитися з положеннями Етичного кодексу психолога України, АРА, EFPA. - Створити порівняльну таблицю основних принципів трьох кодексів. - Написати рефлексивний відгук: «Які положення Етичного кодексу є найбільш значущими для мене як майбутнього психолога?»	Презентація результатів	4
7	Тема 7. Етичні вимоги до науково-дослідної діяльності психолога. Академічна доброчесність і наукова етика Самостійна робота: - Ознайомитися з поняттями «академічна доброчесність» і «плагіат». - Проаналізувати приклади неетичних дій у науці (фальсифікація, фабрикація, подвійне цитування). - Підготувати власну «етичну декларацію дослідника» (1 стор.).	Презентація результатів	6
8	Тема 8. Проблема професійної відповідальності та меж компетентності психолога Самостійна робота: - Визначити види відповідальності психолога (моральна, юридична, професійна). - Проаналізувати приклади перевищення професійних повноважень у практиці. - Підготувати тези: «Межі компетентності як етична гарантія безпеки клієнта».	Презентація результатів	4
9	Тема 9. Етичні аспекти саморефлексії, профілактики професійного вигорання та збереження психологічного здоров'я фахівця Самостійна робота: - Опрацювати літературу про професійне вигорання психологів. - Провести самооцінку рівня емоційного виснаження (тест Бойко або Маслач). - Написати есе «Саморефлексія як ресурс етичного	Презентація результатів	4

	професіоналізму».		
Змістовий модуль 2. Етичні норми взаємодії психолога в професійній діяльності			
10	Тема 10. Етика професійного спілкування психолога з клієнтом: довіра, емпатія, нейтральність Самостійна робота: - Скласти правила професійного етикету для психолога-консультанта. - Проаналізувати приклади неетичної поведінки під час консультації. - Написати есе: «Довіра як етична основа психологічного контакту».	Презентація результатів	4
11	Тема 11. Етичні аспекти психологічного консультування, психотерапії та діагностики Самостійна робота: - Опрацювати етичні стандарти психодіагностичної роботи. - Підготувати аналітичний опис випадку порушення етичних норм у терапевтичній практиці. - Скласти алгоритм дій психолога у разі виникнення етичної дилеми під час консультації.	Презентація результатів	4
12	Тема 12. Конфіденційність і межі розкриття інформації: етичні дилеми в роботі психолога Самостійна робота: - Вивчити поняття «конфіденційність» і «професійна таємниця». - Підготувати письмову відповідь: «У яких випадках психолог має право порушити конфіденційність?» - Проаналізувати судові або медійні кейси, пов'язані з розголошенням інформації.	Презентація результатів	4
13	Тема 13. Етика взаємодії психолога з дітьми, підлітками та вразливими категоріями клієнтів Самостійна робота: - Ознайомитися з особливостями етики дитячої психології. - Скласти пам'ятку: «Як забезпечити безпечну комунікацію з дитиною-клієнтом». - Проаналізувати приклади етичних помилок у роботі з уразливими групами.	Презентація результатів	4
14	Тема 14. Етичні проблеми у роботі організаційного та освітнього психолога Самостійна робота: - Підготувати порівняльну таблицю «Етичні норми освітнього vs. організаційного психолога». - Проаналізувати ситуацію: «Конфлікт інтересів між роботодавцем і працівником: як діяти психологу?» - Розробити рекомендації щодо формування етичного клімату в колективі.	Презентація результатів	4
15	Тема 15. Етична взаємодія у команді: професійна субординація, колегіальність і партнерство Самостійна робота: - Визначити правила етичної взаємодії у колективі. - Підготувати короткий опис конфліктної ситуації в команді та шляхи її етичного вирішення.	Презентація результатів	4

	- Розробити чек-лист «Етична комунікація у професійному середовищі».		
16	Тема 16. Етика психолога у кризових, екстремальних та медичних умовах Самостійна робота: - Опрацювати приклади кризової психологічної допомоги. - Скласти алгоритм дій психолога в умовах надзвичайної ситуації. - Написати есе: «Етична позиція психолога в екстремальних обставинах».	Презентація результатів	4
17	Тема 17. Етичні дилеми та шляхи їх вирішення у практичній діяльності психолога Самостійна робота: - Ознайомитися з основними моделями прийняття етичних рішень (Кітченер, Рест, Біч). - Розв'язати 2–3 кейси з реальної практики (з описом варіантів дій). - Написати коротке есе: «Як я приймаю етичні рішення у складних професійних ситуаціях».	Презентація результатів	4
Усього за навчальною дисципліною			70

Вимоги до написання рефератів.

Реферат є формою самостійної роботи здобувача, метою якої є поглиблення та засвоєння знань з дисципліни «Етика професійної діяльності».

Тему реферату здобувач визначає за своїм порядковим номером у списку групи.

В окремих випадках здобувач може самостійно запропонувати та розробити тему реферату, попередньо обговоривши її з викладачем.

Структура, зміст і тема реферату визначаються програмою курсу, що зумовлює таку послідовність роботи:

вибір теми;

розробка плану;

ознайомлення з рекомендованою літературою;

написання та оформлення роботи.

При написанні реферату та його оформленні варто керуватися такими критеріями:

обґрунтування вибраної теми;

опрацювання відповідної літератури;

наявність авторського розділу;

наявність списку використаних джерел.

Цитати та статистичні матеріали слід обов'язково супроводжувати посиланнями на джерела інформації, які мають бути відображені у списку використаних джерел. Посилання на інформаційні джерела необхідно подавати по тексту у квадратних дужках, наприклад [15, с. 74], 15 – це порядковий номер джерела у списку літератури, а 74 – сторінка із вказаного джерела.

Реферат має складатися із вступу (актуальність теми, предмет, об'єкт, мета, завдання), основної частини (визначення проблеми та послідовне її

розкриття), висновків та списку використаних літературних джерел.

Загальний обсяг контрольної роботи/реферату – до 20 машинописних сторінки формату А4 з 14 шрифтом та інтервалом 1,5, із полями (верхнє/нижнє – 2 см, лівє – 3 см, правє – 1 см.).

Слід мати на увазі, що головною вимогою до реферату є розкриття суті питань, а не кількість сторінок.

Теми рефератів

1. Сутність, предмет і функції етики професійної діяльності психолога.
2. Співвідношення понять «мораль», «моральність» і «професійна етика».
3. Етика як наука про мораль і як регулятор поведінки фахівця.
4. Професійна свідомість і моральна культура психолога.
5. Гуманізм як базовий принцип етичної позиції психолога.
6. Конфіденційність та повага до гідності клієнта як етична норма професійної діяльності.
7. Принцип неупередженості у професійній практиці психолога.
8. Відповідальність психолога за наслідки професійної діяльності.
9. Етичні кодекси психолога: структура, значення, основні положення.
10. Порівняльний аналіз Етичного кодексу психолога України та кодексів АРА, ЕФРА.
11. Академічна доброчесність як основа наукової діяльності психолога.
12. Етичні порушення у наукових дослідженнях: типологія та наслідки.
13. Проблема професійної компетентності і меж фахової діяльності психолога.
14. Етична саморефлексія як механізм морального розвитку фахівця.
15. Профілактика професійного вигорання як етичний обов'язок психолога перед клієнтом і собою.
16. Етичні засади професійного спілкування психолога з клієнтом.
17. Емпатія та коректність як основи етичної взаємодії.
18. Етичні норми психологічного консультування.
19. Особливості етичної поведінки під час психодіагностики.
20. Проблема подвійних стосунків у практичній психології.
21. Конфіденційність у роботі психолога: межі збереження і розкриття інформації.
22. Етичні дилеми під час роботи з дітьми та підлітками.
23. Етичні принципи діяльності психолога у сфері освіти.
24. Етичні аспекти роботи організаційного психолога.
25. Професійна субординація та колегіальність у психологічній практиці.
26. Етика взаємодії психолога у команді міждисциплінарних фахівців.
27. Поведінка психолога в кризових і екстремальних ситуаціях: етичні виклики.
28. Етична відповідальність психолога у медичній практиці.
29. Моделі прийняття етичних рішень у професійній діяльності психолога.
30. Роль етичних комітетів у забезпеченні якості психологічної допомоги.

5.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Проведення модульного контролю з дисципліни «Етика професійної діяльності» здійснюється у формі стандартизованого опитування, яке включає тестові завдання.

Модульний контроль проходить у два етапи:

1 етап – виконання тестів: здобувачі вищої освіти відповідають на 10 тестових завдань.

2 етап – перевірка та оцінювання результатів викладачем.

Характеристика завдань.

Тестові завдання (10 запитань):

Тестові завдання містять загальні питання з основ дисципліни.

Запитання формулюються з урахуванням принципів:

Лаконічність: чіткі та стислі формулювання.

Завершеність: відповіді охоплюють всі аспекти запитання.

Гомогенність: правильні та неправильні варіанти відповіді логічно та граматично подібні.

Вибірковість: питання стосуються суттєвих аспектів вивченого матеріалу.

Завдання передбачають вибір одного правильного варіанта з чотирьох запропонованих.

Кожне тестове завдання оцінюється в **2 бали**. (**2 бали** – відповідь правильна; **0 балів** – відповідь неправильна).

Максимальна кількість балів за тестову частину – **20 балів**.

Загальна максимальна можлива кількість балів за модульну контрольну роботу - 40 балів.

Час на виконання.

На виконання тестового завдання відводиться **20 хвилин**.

Мінімальний поріг.

Для успішного складання модульного контролю здобувач повинен набрати не менше 12 балів (60% від максимальної кількості).

Загальні критерії оцінювання тестових завдань:

Бали	Процент виконання	Результат
19-20	91-100%	Зараховано
16-18	83-90%	
14-15	76-82%	
13	60-75%	
12	60-67%	
0-11	< 60%	Не зараховано

5.4 Індивідуальні завдання та критерії їх оцінювання

Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни «Етика професійної

діяльності» є формою самостійної роботи здобувача і виконуються в наступному вигляді:

1. Есе, тези доповідей, наукова стаття в фаховому збірнику, участь в наукових конференціях тощо.

2. Участь в програмах неформальної/інформальної освіти, проходження онлайн курсу від Prometheus тощо.

Під час виконання ІНДЗ оцінюються такі компоненти:

Слайди до відповіді/презентації – 5 балів

Повнота розкриття теми, висвітлення сучасної проблематики, аналіз різних концепцій, підходів, ідей – 5 балів

Якість оформлення бібліографічних даних, науковий стиль – 5 балів

Самостійність та креативність – 5 балів

Максимальна кількість балів - 20 балів.

5.5 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Екзамен. Відбувається згідно з «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» <http://surl.li/fkfyye>

Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю:

1. Поняття, предмет і структура етики професійної діяльності психолога.
2. Основні функції етики у професійній підготовці майбутнього психолога.
3. Взаємозв'язок моралі, моральності та професійної етики.
4. Історичні етапи становлення професійної етики в психології.
5. Моральна свідомість як основа професійної етики.
6. Етика як система регулювання професійних відносин.
7. Роль ціннісних орієнтацій у формуванні професійної свідомості психолога.
8. Моральна культура та її значення у професійній діяльності.
9. Гуманістичні принципи у професії психолога.
10. Повага до гідності клієнта як основний етичний імператив.
11. Неупередженість і толерантність як етичні норми психолога.
12. Принцип конфіденційності: сутність, обмеження, винятки.
13. Професійна відповідальність: види, рівні, етичні аспекти.
14. Межі компетентності психолога: поняття, визначення, етичні ризики.
15. Порушення професійної етики: причини, наслідки, шляхи профілактики.
16. Етичні кодекси психолога: структура, цілі, практичне значення.
17. Етичний кодекс психолога України: принципи та норми.
18. Порівняння Етичного кодексу АРА, EFPA та українського варіанту.
19. Міжнародні стандарти професійної поведінки психологів.
20. Академічна доброчесність як складова професійної етики.
21. Порушення академічної доброчесності у наукових дослідженнях.
22. Відповідальність дослідника за достовірність результатів.

23. Етичні принципи психологічного експерименту.
24. Добровільна участь і поінформована згода у дослідженнях.
25. Професійна етика як чинник профілактики вигорання.
26. Саморефлексія і самооцінка етичної поведінки фахівця.
27. Психологічне здоров'я спеціаліста як етична вимога професії.
28. Професійна гідність і служіння людині як моральний обов'язок.
29. Поняття «етичний ідеал психолога»: сутність і критерії.
30. Роль етичних норм у формуванні довіри до професії психолога.
31. Особливості професійного спілкування психолога з клієнтом.
32. Довіра як етична умова ефективної взаємодії.
33. Емпатія та коректність у міжособистісних відносинах психолога.
34. Етичні принципи психологічного консультування.
35. Моральна відповідальність у психотерапевтичній практиці.
36. Етичні проблеми психологічної діагностики.
37. Подвійні стосунки в практиці психолога: сутність, наслідки, запобігання.
38. Конфіденційність у роботі психолога: етичні дилеми.
39. Межі розкриття інформації: безпека клієнта та етичні рішення.
40. Відповідальність психолога за правильність інтерпретації результатів.
41. Етичні аспекти взаємодії з дітьми та підлітками.
42. Особливості етичної поведінки психолога у роботі з вразливими групами.
43. Етичні питання у роботі з військовими, переселенцями, особами після травми.
44. Психологічна допомога в умовах кризи: етичні виклики.
45. Етика діяльності освітнього психолога.
46. Етичні принципи у роботі організаційного психолога.
47. Відносини «психолог — колектив»: моральна відповідальність і довіра.
48. Субординація та професійна колегіальність у роботі психолога.
49. Етика взаємодії у міждисциплінарній команді.
50. Вирішення етичних конфліктів у колективі.
51. Моральна поведінка психолога в медичних установах.
52. Етичні норми при роботі з тяжкохворими клієнтами.
53. Взаємодія психолога із родичами клієнта: етичні аспекти.
54. Етична поведінка у кризових і екстремальних ситуаціях.
55. Етичні принципи супроводу людей, що переживають втрату або травму.
56. Роль етичних комітетів у забезпеченні якості психологічної допомоги.
57. Моделі прийняття етичних рішень (Кітченер, Рест, Біч).
58. Етичні дилеми: поняття, типи, приклади з практики.
59. Алгоритм аналізу етичної ситуації в діяльності психолога.
60. Шляхи формування етичної культури майбутнього психолога.

Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для екзамену
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. Політика курсу:

Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності (згідно загальних правил Північноукраїнського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»):

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність здобувача під час практичних занять;
- робота в команді;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- відпрацювання пропущених занять можливе під час самостійної підготовки та консультацій викладача;
- презентації та доповіді мають бути авторськими та оригінальними;
- вся література, яку здобувачі не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам.

Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Не допустимо: пропуск занять без поважних причин; запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів нормативно-правових актів); списування та плагіат.

Рекомендовані джерела (література):

Основні джерела:

1. Городнова Н. М. Кабінет психолога в системі освіти. К.: Шк.. світ, 2020. 128 с.
2. Дуткевич Т. В. Практична психологія: вступ до спеціальності: навч. посібник. Київ: Центр учбов. літ., 2018
3. Колтунович Т. А. Етичний кодекс психолога : навч.-метод. посіб.; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці: Рута, 2021. 232 с.
4. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П. Основи психологічного консультування :

навч. посіб. Луцьк: ВежаДрук, 2022. 360 с.

5. Малахов В. А. Етика : курс лекцій: навч. посібник. Київ: Либідь, 2018. 384 с.

6. Піркова О.Д. Професійна етика психолога-практика. Навч.-метод. посіб. К.: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2021. 150 с.

7. Шиманова О. Етика і професійна етика: навч-метод. Посібник. Л.: ПП Сорока Т. Б., 2013. 132 с.

Додаткові:

8. Андрушко Я. С. Психокорекція: навч.-метод. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 211 с.

9. Євдокімова О. О. Психологічна служба: Навчально-методичний посібник. Х.: ХНУРЕ, 2013. 204 с.

10. Панок В. Г. Психологічна служба: Навчально-методичний посібник для студентів і викладачів. Кам'янець-Подільський: ТОВ Друкарня Рута, 2012. 488 с.

11. Періг І. М. Вступ до спеціальності «Психологія». Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Психологія», «Практична психологія». Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2017. 63 с.

12. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України. Наказ МОН від 22.05.2018, №509.

13. Психологічна служба в системі освіти: Курс лекцій. / Укладач: І.С. Загурська. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2015. 166 с

Інформаційні ресурси:

16. Електронна бібліотека НАПН України. URL:<https://lib.iitta.gov.ua>

17. Пошукова система Google books URL:<https://books.google.com/>

18. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського URL:
<http://nbuv.gov.ua/>

19. Сайт Національної парламентської бібліотеки України ім. Я. Мудрого. URL:<http://www.nplu.org>

20. Світова цифрова бібліотека. Розділ «Психологія». URL:<https://www.loc.gov/collections/world-digital-library/?q=psychology>

21. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок. URL:<https://www.twirpx.com>